

Pravni režim prometa plovila za razonodu i sport u Jugoslaviji

— Uvodne napomene

Nautički turizam snažno pokreće i razvija nove kvantitativne i strukturne značajke u suvremenim turističkim kretanjima širom svijeta.

Jahting i motonautički turizam — kao najznačajniji sektori nautičkog turizma — javljaju se zajedno kao nova rastuća dimenzija i bogata perspektivna šansa turizma u Jugoslaviji.

Iz godine u godinu skokovito raste promet naročito inozemnih plovila za razonodu i sport u vodama Jugoslavije, a posebno na cijeloj našoj jadranskoj obali i otocima.

U toku desetgodišnjeg razdoblja od 1960. do 1970. godine promet inozemnih jahti, jedrilica i motornih čamaca na našem jadranskom području povećao se je za preko četrdeset puta, od čega promet inozemnih jahti i jedrilica čak za četrdesetpet puta.

Broj osoba koje su na ovim plovilima doputovale odnosno koristile ih u našim jadranskim vodama u istom razdoblju se je umnožio također za preko četrdeset puta.

Tokom 1969. godine jadransko područje Jugoslavije ukupno je posjetilo 12.062 inozemnih plovila za razonodu i sport, od kojih 1.205 inozemnih jahti i jedrilica i 10.857 inozemnih motornih čamaca raznih vrsta. U 1970. godini ovaj promet se je dalje osjetno proširio.

Neprekidno također postaje sve masovniji i promet domaćih plovila za razonodu i sport u društvenom i individualnom vlasništvu.

Realno se pretpostavlja da će samo jadransko područje Jugoslavije posjetiti najmanje oko pedeset tisuća inozemnih plovila za razonodu i sport u posljednjoj godini razdoblja 1971—1975. Tako bi u toku 1975. godine, ako bi se zadržao dosadašnji trend rasta prometa, naš Jadran posjetilo oko 22 tisuće jahti i većih jedrilica i oko 28 tisuća inozemnih motornih čamaca raznih kategorija. Predviđa se, da bi zajedno s ovim plovilima moglo doputovati blizu 200 tisuća inozemnih nautičkih turista i sportista.

Računa se također da bi se samo na našem Jadranu u 1975. godini, pod određenim uvjetima nove izgradnje i organizacije u nautičkom turizmu, mogao postići od inozemnih plovila za razonodu i sport ukupan prihod od blizu sto milijuna dolara SAD.

Opseg i struktura dosadašnjeg i očekivanog budućeg prometa inozemnih i domaćih plovila u vodama Jugoslavije dovoljno ukazuju na veliki značaj i nužnost razvijanja i ozakonjenja odgovarajućeg suvremenog i svrsishodnog pravnog, organizacionog, nautičkog i turističko — poslovnog režima u ovom prometu.

— Zakonodavstvo i iskustva u drugim zemljama

Posebne tehničke odlike, brojnost i osebujnost prometa plovila za razonodu i sport izazvale su već odavno u zemljama koje razvijaju nautički turizam potrebu odvojene izrade i sistematizacije propisa o proizvodnji, upotrebi i prometu ove vrste plovila. To se naročito odnosi na zemlje s dugogodišnjom pomorskom tradicijom, a prije svega na zemlje u Sredozemlju.

Propisi o proizvodnji, načinu korištenja i plovidbi za spomenuta plovila jednim dijelom su unesena u postojeće pomorske zakonike, a drugi dio je obrađen u posebnim uredbama, pravilnicima i naredbama odgovarajućih upravnih i zakonodavnih organa. Postoje trajna nastojanja da se svi ovi propisi što potpunije povezuju i objedinjavaju u jedinstvene zasebne kodekse.

Pravno uređenje prometa plovila za razonodu i sport u inozemnim zemljama temelji se, po pravilu, na načelima slobode plovidbe i boravka u nacionalnim vodama, zatim načelima pune zaštite reda i sigurnosti plovidbe, ljudskih života i plovila, kao i individualne odgovornosti zapovjednika i članova posade za ponašanja u vezi s plovidbom i drugim obavezama. Inozemna zakonodavstva posebno pažnju posvećuju razradi pojmova i kategorizaciji plovila za razonodu i sport, ispravama i kvalifikacijama koje ova plovila i njihovi zapovjednici moraju imati, dalje, određivanju načina i dometa plovidbe, ribolova i ostalih pratećih aktivnosti u vezi s plovidbom. U propisima se posebno utvrđuju također uvjeti davanja koncesija za gradnju i okviri poslovanja turističkih luka (marina). Nadalje, u inozemnim zakonodavstvima se propisuju uvjeti i obaveze osiguranja i odgovornosti za prouzrokovane štete, organizacija takmičenja i skijanja na vodi, uvjeti za vršenje kabotaže, način prijevoza plovila kopnom i druga slična pitanja.

Pojedine međunarodne organizacije su donijele svoje vlastite pravilnike o uređenju određenih aktivnosti u vezi plovila za razonodu i sport. Preporuča se da ove pravilnike nacionalne organizacije učlanjene u ovim međunarodnim asocijacijama, kao i nacionalna zakonodavstva, prihvataju i primjenjuju. Tako je na pr. Međunarodna unija za jahting takmičenja (L'international Yacht Racing Union — I. Y. R. U) još 1965. god. izradila i objavila Pravilnik o takmičenjima jahti.

Postoji niz međunarodnih akata i konvencija koje se pojedinim svojim odredbama primjenjuju i na plovila za razonodu i sport, premda nekada ova plovila nijesu u tekstu izričito spomenuta. Među takve poznate konvencije, pored ostalih, spadaju i Međunarodna konvencija za zaštitu ljudskih života na moru — Solas — London, 1960.), Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom saobraćaju (London 1965.), Međunarodni sanitarni pravilnik, Carinska konvencija o materijalu za razonodu pomoraca (Bruxelles, 1964.) i druge.

Porastom broja i prometa plovila za razonodu i sport javljaju se i pojave nediscipline, nesavjesnosti i izazivanja opasnosti u ovom prometu. Stoga se u inozemnim pravnim režimima u ovoj oblasti vodi posebno računa o određivanju pomorskih prekršaja, odgovornosti i kaznama protiv prekršioca. — U pojedinim inozemnim zakonima su kazne za pomorske prekršaje odnosno delikte relativno dosta stroge. Tako na pr. u Francuskoj su propisane novčane kazne od 40 do 7.200 franaka i kazne zatvora od 6 dana do 2 godine. U Italiji su kazne nešto blaže i kreću se za određene pomorske prekršaje predviđene u Pomorskom zakoniku od 8.000 do 80.000 lira novčane kazne i do 6 mjeseci zatvora.

Postojeći pravni režimi i postignuta iskustva u drugim zemljama, prvenstveno u sredozemnim zemljama, u odnosu na proizvodnju, opremu i promet plovila za razonodu i sport mogu pružiti korisne orijentacije i saznanja u stvaranju našeg vlastitog uređenja i zakonodavne politike u nautičkom turizmu, naročito u jahting i motonautičkom turizmu.

— Izmjene i kodifikacija propisa u Jugoslaviji

Zakonodavna politika i pozitivni propisi u Jugoslaviji do sada nijesu pristupali pravnom uređenju nautičnog turizma odnosno jahting i motonautičkog turizma kao jednom posebnom i cjelovitom sektoru plovidbe i turističke aktivnosti.

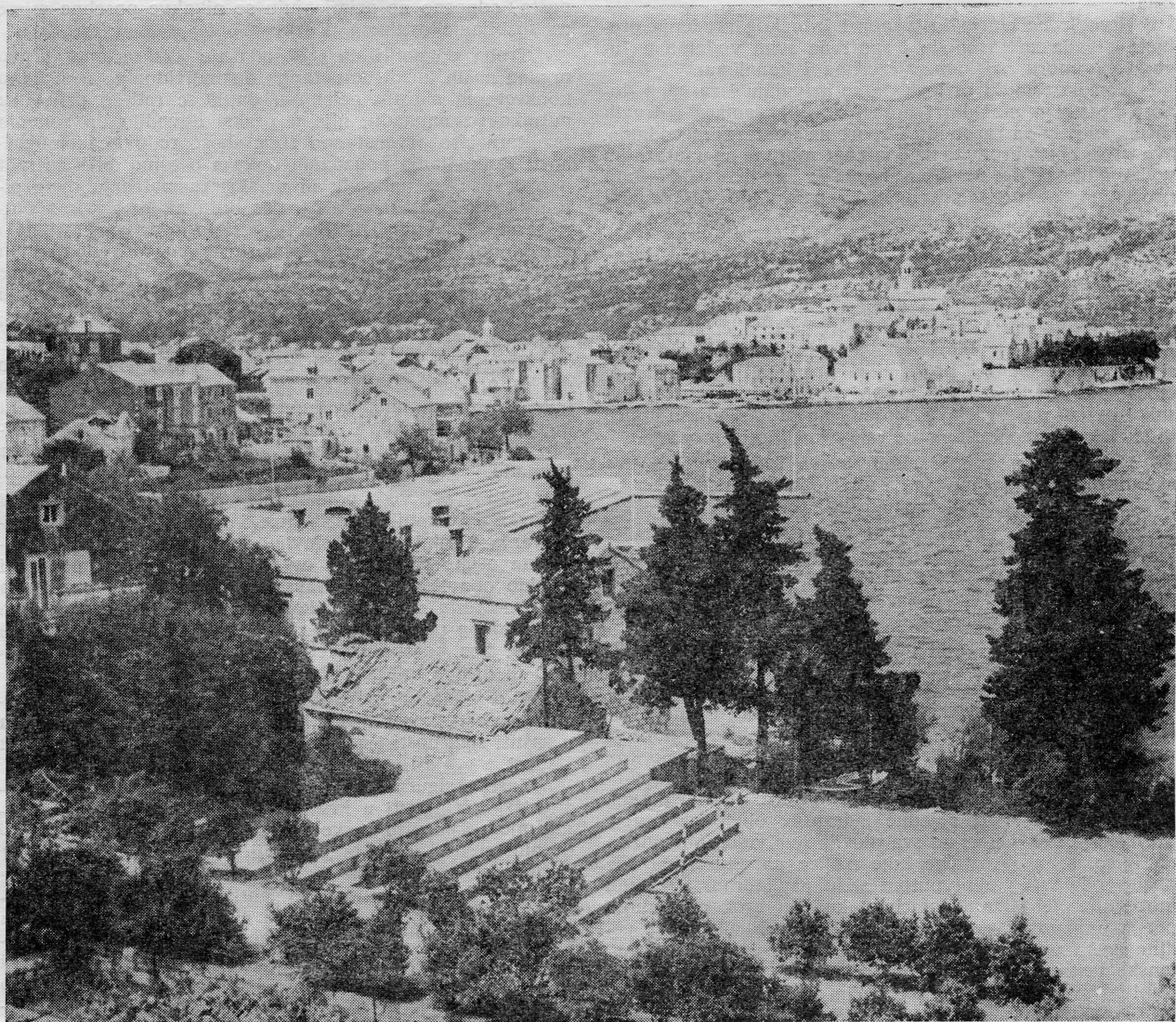
Savezni pozitivni propisi koji se primjenjuju na plovila za razonodu i sport rasuti su tematski i strukturalno u jednoj širokoj lepezi koja obuhvaća preko šesdeset raznih zakonskih i podzakonskih akata. Ovi propisi pripadaju zasebnim samostalnim kategorijama kao što su javna sigurnost, sigurnost plovidbe, carinski propisi, zdravstveni propisi, propisi o ribolovu, devizni propisi, propisi o radio saobraćaju, propisi o zaštiti spomenika kulture i međunarodni akti i konvencije.

Međutim, ne samo da su spomenuti propisi razdvojeni bez organske veze, već su skoro svi doneseni u razdobljima kada je nautički turizam odnosno jahting i motonautički turizam takoreći tek nastajao, pa je i njihova ograničenost i konzervativnost u odnosu na današnje stanje koliko očigledna, toliko i prirodna.

Najviše zaostajanja, protivuriječja i praznina ima upravo u oblasti pravnog uređenja prometa i opskrbe inozemnih i domaćih plovila za razonodu i sport. Na ovakvo stanje, pored ostalog, svakako je dosta utjecala i okolnost da do sada u Jugoslaviji još nije izrađen i donesen jedinstveni sistematizirani pomorski kodeks odnosno zakonik.

Temeljni akt kojim se propisuju uvjeti prometa plovila za razonodu i sport tj. postojeća Uredba o pristupu, plovidbi i boravku inozemnih jahti i sportskih jedrilica u obalnom moru FNRJ, usvojena je još 1955. godine i dopunjena 1961. Zakon o obalnom moru FNRJ od 1948. godine, na temelju kojega je ova Uredba bila donesena, prestao je važiti 1965. god. Spomenuta Uredba je ostala, međutim, i dalje na snazi sve do danas. U razvijenom nautičko-turističkom prometu već petnaest godina važeće odredbe ove dosadašnje Uredbe ne samo da su postale zastarjele i u mnogočemu prevaziđene, već — što je još važnije — ove odredbe su u pojedinim slučajevima po svom smislu i duhu pretežno izraz nekadašnjeg administrativnog razdoblja, pa predstavljaju zato danas određeni anahronizam u našoj zakonodavnoj, privrednoj i društvenoj politici.

Pitanja privremenog uvoza, opskrbe, održavanja i zimovanja inozemnih plovila za razonodu i sport u pogledu carinskog režima se uređuju još uvijek obaveznim instrukcijama i naredbama nadležnih carinskih organa. Nekada bez prethodne najave dolazi do izmjena uputa u ovim aktima, kao i do nejednakog postupanja u praksi. Ovakvi slučajevi, po pravilu, ostavljaju kod inozemnih nautičkih turista, naročito jahting i motonautičkih turista, štetne dojmove o pravnoj nesigurnosti i nestabilnosti u uređenju i nadzoru prometa inozemnih plovila za razonodu i sport u našoj zemlji.

Korčula — privlačni centar međunarodnog nautičkog turizma (Snimio: A. Apolonio)

Dosadašnja iskustva dovoljno opravdavaju i nalažu zahtjeve za cjelovitim izmjenama i za određenom modernizacijom svih propisa u vezi prometa i opskrbe plovila za rasonodu i sport. Novi propisi morali bi da na široj i trajnijoj osnovi rješe temeljna pitanja u vezi plovila za rasonodu i sport. Svako novo rješenje svakako mora polaziti od zajedničkih i jedinstvenih idejnih i organizacionih stajališta. Pri tome treba da bude stalno prisutna težnja što većeg približavanja i povezivanja novih odredaba u organske cjeline, da bi se time omogućila što punija kodifikacija propisa u ovoj oblasti.

Svrha i perspektiva ovakve kodifikacije je u tome da se konačno dođe do toliko neophodnog, cjelovitog nautičko-turističkog odnosno jahting i motonautičkog kodeksa u Jugoslaviji.

— Temeljna načela novih propisa

Glavne pretpostavke za izgradnju novog jedinstvenog pravnog režima prometa plovila za rasonodu i sport leže prije svega u zajedničkim novim načelima, koje treba utvrditi i na njima dosljedno zasnovati odredbe budućih propisa.

Prirodno je da ova načela i shvaćanja moraju što potpunije izražavati zahtjeve i interese današnjeg trenutka, kako u pogledu reda i sigurnosti, tako i u pogledu poticanja i daljnjeg razvoja turizma na vodama Jugoslavije.

Među nizom drugih, treba naročito ukazati na nekoliko, po našem mišljenju, temeljnih i polaznih takvih načela.

Prvo je načelo jedinstvenog i jednakog uređenja prometa plovila za rasonodu i sport na svim vodama u Jugoslaviji (moru, rijekama, jezerima i kanalima).

Nema ozbiljnih razloga da se izdvajaju i zasebno donose propisi o plovidbi i boravku jahti, čamaca i drugih sličnih plovila za rasonodu i sport na unutarnjim vodama. Sve osobnosti prometa na obalnom moru ili na unutarnjim vodama mogu se dovoljno uspješno uređivati dodatnim propisima, odnosno pravilnicima naredbama ili drugim aktima.

Drugo je načelo uporednog i istovremenog uređenja prometa za inozemna i domaća plovila za rasonodu i sport.

Broj i opseg kretanja domaćih plovila ove vrste veoma se je proširio i sigurno je da će se i dalje povećavati. Realno bi također bilo očekivati da će se u uvjetima slobodnijeg režima i proširenog prometa, više ovakvih inozemnih plovila u buduće upisivati u jugoslavenske upisnike i vijati našu zastavu. Dosadašnji propisi nijesu uopće ili su tek fragmentarno uređivali ova pitanja prometa.

Daljnje je načelo jednakih prava i dužnosti za sve učesnike u prometu plovila za rasonodu i sport.

Ovo načelo posebno znači, da se našim organizacijama ili građanima — vlasnicima ili voditeljima domaćih plovila — ne mogu pojedinim propisima davati manje mogućnosti, ni manja prava ili obaveze, od onih koji se propisima određuju za inozemna plovila odnosno za njihove vlasnike ili voditelje.

Naročito treba istaknuti načelo slobode i sigurnosti prometa.

Postignuta iskustva i prognoze budućeg razvoja nautičkog turizma na Jadranu ističu u prvi plan nužnost donošenja takvih propisa, koji će što više olakšati i poticati promet između dvije susjedne obale Jadrana, odnosno koji će omogućavati što manje komplicirani i raznim administrativnim obavezama opterećeni višekratni prijelaz plovila za rasonodu i sport s jedne jadranske obale na drugu. To treba da se odnosi na sva plovila ove vrste, bez obzira da li se njihove matične luke nalaze na Jadranu i bez obzira odakle i kojim putom stižu na Jadran. — Među inozemnim jahtama i čamcima, koji su kroz posljednjih pet godina posjećivali naše jadransko područje, svake godine je na pr. bilo prosječno oko 36% ovih plovila italijanske zastave. Mnoga od ovih plovila su željela ili tražila dulji boravak ili zimovanje u našim lukama.

Znatno su se proširili također i dolasci inozemnih jahti, čamaca i drugih sličnih plovila, a naročito plovila

za sport, na našim rijekama, jezerima i kanalima. Brojni inozemni turisti svoja plovila sve više prevoze ili vuku vlastitim automobilima. — Sve ove i druge vidove prometa treba novim propisima pravno urediti, olakšati i osloboditi suvišnih obaveza.

Posebno osjetljivo je pitanje načina uređenja prijevoza putnika i robe inozemnim plovilima za rasonodu i sport između jugoslavenskih luka (kabotaža).

Prema našim jadranskim iskustvima pretežni broj putnika na inozemnim jahtama ili čamcima sačinjavaju vlasnici, rodbina ili osobni i poslovni prijatelji vlasnika ovih plovila. Aranžmani za unaprijed predviđene prijevoze putnika između određenih luka u Jugoslaviji plovilima za rasonodu i sport uz naknadu, po pravilu se sklapaju u inozemstvu. Kada se ovi aranžmani ne bi mogli ostvariti u vodama Jugoslavije sigurno je, da bi se inozemni organizatori orijentalni na druge zemlje i vodene prostore. — Zabrana prijevoza putnika pomenutim plovilima u Jugoslaviji do sada je neposredno poticala i upućivala inozemne agencije, organizatore putovanja i vlasnike plovila da putnike ukrcavaju i vrše glavnu opskrbu u inozemstvu prije ulaska u Jugoslaviju (na pr. u susjednoj Italiji, Austriji, Mađarskoj itd.), pa da tek nakon toga posjećuju Jugoslaviju na duže ili kraće vrijeme. Ovakvom praksom gubio se je svakako znatan dio turističke i ostale potrošnje u našoj zemlji.

U sredozemnim zemljama Italiji, Grčkoj, Francuskoj i Španjolskoj prijevoz putnika inozemnim plovilima za rasonodu i sport između domaćih luka uz naknadu se dopušta; odnosno ne primjenjuju se nikakve posebne mjere za suzbijanje ovakvog prijevoza.

Treba pomsjetiti da i dosadašnje diskreciono pravo organa naših lučkih kapetanija da individualno u svakom konkretnom slučaju ocjenjuju da li se radi o prijevozu putnika uz naknadu, nije u praksi dovodilo do željenih rezultata i to prvenstveno zbog skoro redovite nemogućnosti pribavljanja pouzdanih dokaza o tome da li se radi o prijevozu uz naknadu ili ne. Pri razmatranju ovog pitanja treba imati u vidu i to, da boravak i potrošnja putnika na inozemnim jahtama i čamcima može davati daleko značajniju ekonomsku i finansijsku korist od eventualnih djelomičnih gubitaka, koje bi pojedinci ili neke naše radne organizacije mogle imati u njihovu poslovanju zbog inozemnog poslovnog rivalstva ili smanjenog prijevoza ove vrste.

Zbog svih spomenutih okolnosti bilo bi opravdano novim propisima dopustiti prijevoz do određenog broja putnika inozemnim plovilima za rasonodu i sport između jugoslavenskih luka. U isto vrijeme bilo bi potrebno izričito zabraniti prijevoz stvari i tereta ovim plovilima uz naknadu.

Uslijed sve veće potražnje za uslugama održavanja i opravke inozemnih plovila, kao i njihovog čuvanja ili zimovanja u lukama Jugoslavije, neophodno je novim propisima osigurati da se i ovi poslovi mogu neometano i uredno obavljati. Treba također omogućiti da se plovila na zimovanju u našim lukama mogu od strane vlasnika ili njegovog punomoćnika slobodno koristiti tokom cijele godine, bez posebnih prethodnih administrativnih, carinskih ili drugih mjera i obaveza.

Kao jedno od temeljnih načela treba istaći načelo jednostavnosti, korektnosti, brzine i uobičajenosti postupka u zaštiti sigurnosti i nadzoru prometa plovila za rasonodu i sport.

Zaštita sigurnosti i nadzor se sve manje mogu izražavati i iscrpljivati u krutosti i opsežnosti administrativnih mjera i propisa, a sve više se moraju zasnovati na modernim sredstvima i organizaciji postupanja. Korektnost naših organa i organizacija u zaštiti sigurnosti i nadzoru u oblasti nautičkog odnosno jahting i motonautičkog turizma potvrđuje i podiže ugled i vrijednost zemlje, naših organa i naših građana u očima, kako domaćih, tako naročito inozemnih nautičkih turista. U vezi jednostavnosti i brzine postupka mora se imati u vidu, da nije realno činiti bitne i suštinske razlike između inozemnih i domaćih turističkih automobila i autobusa koji kopnom ulaze u Jugoslaviju i inozemnih ili domaćih jahta,

čamaca ili drugih sličnih plovila, koji u Jugoslaviju ulaze vodenim ili drugim putem u svrhu plovidbe ili bo-
ravka. — Uobičajenost postupka znači, da naši pravni,
carinski, nautički i nadzorni režimj i postupci u vezi plo-
vila za razonodu i sport ne mogu biti manje ot-
voreni i manje jednostavni, kao ni bitno druga-
čijeg sadržaja ili stila, od istih takvih uobičajenih režima
i postupaka u sredozemnim i srednjeevropskim zemalja
koje razvijaju promet plovila za raznodu i sport (Italija,
Grčka, Francuska, Španjolska, Mađarska, Austrija, Savezna
Republika Njemačka, Švicarska, itd.).

Daljnje načelo treba da izražava slobodu upisa ino-
zemnih plovila za raznodu i sport u jugoslavenske upisnike.

Korisno bi bilo utvrditi sistem olakšica i prednosti za
upis ove vrste plovila u jugoslavenske upisnike. Pored
ostalog, takav režim bi imao sigurno trajni djelotvorni
utjecaj i na povećanje nautičko — turističkog prometa i
opće turističke potrošnje. Posebnim, pak, općinskim propi-
sima, na područjima gdje za to ima uvjeta, mogle bi se

predvidjeti posebne pogodnosti za ovakve upise. Upisi
ove vrste ne bi smjeli biti ograničeni nikakvim uvjetom,
da se plovilo »stalno ili pretežno zadržava i plovi« u ju-
goslavenskim vodama, kao što to traži sadašnji Zakon o
upisu pomorskih brodova i čamaca (član 5. tač. 3 i član 6
— »Službeni list SFRJ«, br. 8/1965.). Također ne bi tre-
balo postavljati ni uvjet da upis većih plovila odnosno
brodova za razonodu i sport odobrava Savezni sekretar
za saobraćaj i veze (čl. 4 tač. 2 citiranog Zakona) ili neki
drugi republički ili savezni organ ili funkcionar.

Veoma značajno bi bilo uvesti načelo jedinstvene i
jednake plovidbene isprave (pasoša) za inozemna i domaća
plovila za razonodu i sport.

Propisivanjem ovakve isprave znatno bi se pojednosta-
vio postupak oko izdavanja svih dozvola i potvrda, kao i oko
vršenja pregleda i nadzora od strane lučkih, carinskih i
sigurnosnih organa. Jedinstvena plovidbena isprava bila bi
mnogo privlačnija i praktičnija također i za vlasnike, zapo-
vjednike, voditelje i posadu plovila. Jedinstvena isprava bi

Inozemne jahte ljeti 1970. u Gruškoj luci

(Snimio: A. Apolonio)

svakako jačala povjerenje i pravnu sigurnost kod svih učesnika u nautičko — turističkom prometu u Jugoslaviji. U vezi s tim bilo bi opravdano propisom odrediti i nabrojiti sve luke koje su trajno otvorene za međunarodni promet plovila za rasonodu i sport u Jugoslaviji, ukidajući ujedno dosadašnju podjelu na stalne i privremene odnosno sezonske luke.

Jedno od temeljnih načela mora biti i načelo obaveznog osiguranja plovnog objekta i ljudi za vrijeme plovidbe i boravka u Jugoslaviji.

Stalno rastući raznovrsni nautičko — turistički promet, gusta koncentracija jahting i motonautičkog prometa u dva glavna ljetna mjeseca, posebne tehničke odlike i brzine plovila za rasonodu i sport i sve više ozljeda, žrtava i štete u spomenutom prometu, čine aktualnim uvođenje obaveznog osiguranja prema trećim osobama također i za plovila za rasonodu i sport. U nekim zemljama, kao na pr. u Italiji, takav sistem je već ozakonjen.

Među temeljna načela treba uvrstiti i načelo odgovornosti za opasnu i obijesnu plovidbu.

Proširile su se opasnosti od neodgovornih i nesavjesnih ponašanja u plovidbi. To se najviše odnosi na prebrzu vožnju, nedopušteno približavanje obali i druge slične ugrožavajuće postupke. Do sada nijesu bile dovoljno razrađivane preventivne mjere za suzbijanje ovakvih pojava, niti su propisima bili određeni ovakvi delikti i kazne. Potrebno je, stoga, da se u novim propisima o prometu utvrde delikti odnosno prekršaji i kazne za opasno korištenje plovila za rasonodu i sport, bez obzira na njihovu pripadnost.

Usvajanje i daljnja razrada ovdje navedenih i drugih temeljnih načela novih propisa o prometu plovila za rasonodu i sport u vodama Jugoslavije, doprinijeli bi bržem donošenju odgovarajućih propisa o prometu i stvaranju jedinstvenog pravnog režima i cjelovitog kodeksa nautičkog turizma, posebno jahting i motonautičkog turizma.

— Prijedlog nacrtu novih propisa o prometu

U težnji da se istaknutim temeljnim načelima pokuša dati konkretni i praktični smisao i primjena u izgradnji pravnog režima prometa plovila za rasonodu i sport, izradili smo sljedeći vlastiti prijedlog novih propisa o ovom prometu:

NACRT UREDBE O PLOVIDBI I BORAVKU PLOVILA ZA RASONODU I SPORT U VODAMA JUGOSLAVIJE

— Opće odredbe —

Član 1.

Sloboda i uvjeti plovidbe

Plovidba i boravak plovila za rasonodu i sport u vodama Jugoslavije su slobodni i mogu se vršiti pod uvjetima propisanim ovom Uredbom i ostalim općim propisima u Jugoslaviji.

Član 2.

Značenje izraza

Izrazi upotrebljeni u ovoj Uredbi imaju ovo značenje

1. vode Jugoslavije sačinjavaju obalno more i unutarne vode (rijeke, jezera, i kanali) u Jugoslaviji,
2. plovila za rasonodu i sport su domaće i inozemne jahte, čamci i drugi slični plovni objekti, koji su prvenstveno namijenjeni za rasonodu i sport i ne koriste se u privredne svrhe (u daljnjem tekstu: jahta odnosno čamac),
3. jahta je plovilo uređeno i osposobljeno za rasonodu i sport, koje se takvim smatra po jugoslavenskim propisima odnosno propisima zemlje kojoj pripada, čamac je plovilo upotrebljeno za rasonodu i sport, koje se takvim smatra po jugoslavenskim propisima odnosno propisima zemlje kojoj pripada, Inozemna jahta ili čamac je plovilo inozemne, a domaća jahta ili čamac plovilo jugoslavenske državne pripadnosti.

4. plovidba označava uplovljenje, prolaz, isplovljenje i druge vidove plovljenja u vodama Jugoslavije. Boravak obuhvaća zaustavljanje odnosno pristajanje, sidrenje ili zadržavanje radi redovnog održavanja, opskrbe ili zimovanja plovila na području Jugoslavije.

Član 3.

Opseg plovidbe i boravka

Jahta odnosno čamac na temelju izdate dozvole za plovidbu može ploviti i boraviti u svim vodama Jugoslavije, osim u djelovima vodenih područja ili luka u kojima je plovidba ili boravak zabranjen za sve ili za određene kategorije jahti i čamaca.

Dužnosti i ograničenja plovidbe i boravka u smislu stava 1 ovog člana odnose se i na čamce koji ne moraju imati dozvolu za plovidbu.

Član 4.

Zaštita sigurnosti plovidbe i ljudskih života

Jahta odnosno čamac dužan je savjesno se pridržavati važećih općinskih, republičkih i saveznih propisa i naredaba o sigurnosti plovidbe, zaštiti ljudskih života i redu na vodama i u lukama Jugoslavije.

Zapovjednik odnosno odgovorna osoba na jahti ili čamcu dužan je točno ispunjavati naredbe i upute o načinu plovidbe, udaljenosti od obale, najvećoj dopuštenoj brzini i odobrenim sportskim aktivnostima, u lukama i lučicama, rijekama, jezerima i kanalima, u zaljevima i sidrištima, pored plaža i kupališta, u blizini naseljenih mjesta uz obalu i na drugim sličnim vodenim područjima.

Član 5.

Plovidbena isprava (pasoš)

Dozvola za plovidbu inozemne jahte odnosno čamca, dozvola za plovidbu domaće jahte odnosno čamca izvan teritorijalnih voda Jugoslavije, carinska dozvola, podaci o posadi i putnicima, potvrde o opskrbi po povlašćenim cijenama, zabilješke o pristajanju i sidrenju, podaci o zabranjenim mjestima i zonama za plovidbu, prijava odlaska iz Jugoslavije, upute o podnošenju ili upisu propisanih podataka i druge potvrde ili podaci unose se u posebne obrasce, koji čine sastavni dio ove Uredbe i koji se izdaju u zajedničkoj knjižici koja predstavlja plovidbenu ispravu (pasoš) odnosno inozemne ili domaće jahte ili čamca.

Član 6.

Carinska dozvola i postupak

Carinski pregled vrši se u mjestu izdavanja dozvole za plovidbu i u mjestu prijave napuštanja voda Jugoslavije, odnosno na ulaznom i izlaznom graničnom prijelazu.

Carinsku dozvolu za inozemnu jahtu odnosno čamac, redovnu i dodatnu opremu i ostale predmete ili robu, izdaje carinski organ u mjestu izdavanja dozvole za plovidbu.

Carinska dozvola sačinjava sastavni dio dozvole za plovidbu i upisuje se u plovidbenu ispravu (pasoš) iz člana 5. ove Uredbe.

Član 7.

Luke za međunarodni promet

Luke u Jugoslaviji otvorene za međunarodni promet plovila za rasonodu i sport su sljedeće:

- pomorske luke: Kopar, Piran, Umag, Poreč, Rovinj, Raša, Pula, Rijeka, Senj, Mali Lošinj, Maslenica, Rab, Zadar, Šibenik, Split, Hvar, Makarska, Ploče, Korčula, Ubli (Lastovo), Dubrovnik, Herceg-Novi, Tivat, Kotor, Budva, Bar i Ulcinj.
- luke na rijekama i kanalima: Beždan, Novi Sad, Zrenjanin, Pančevo, Beograd, Prahovo, Kladovo, Sisak, Vukovar, Osijek, Bosanski Brod, Stari Bečej i Senta,
- glavne luke na većim jezerima.

Član 8.

Uplovljenje u vode Jugoslavije

Inozemna jahta odnosno čamac koji namjerava ploviti i boraviti u vodama Jugoslavije dužan je uploviti najkraćim uobičajenim putem u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet plovila za razonodu i sport iz člana 7. ove Uredbe, prijaviti svoj dolazak lučkoj kapetaniji ili njenoj ispostavi u ovoj luci i zatražiti od ovog organa izdavanje dozvole za plovidbu.

Član 9.

Dozvola za plovidbu inozemne jahte odnosno čamca

Inozemna jahta odnosno čamac može, nakon uplovljenja, ploviti i boraviti u obalnom moru i na unutarnjim vodama Jugoslavije na temelju prethodno dobijene dozvole za plovidbu.

Dozvolu za plovidbu izdaje lučka kapetanija ili njena ispostava u najbližoj luci otvorenoj za međunarodni promet plovila za razonodu i sport, u suglasnosti s organom unutrašnjih poslova nadležnim za kontrolu prelaznja državne granice.

Rok važenja dozvole za plovidbu traje tri godine.

Inozemni čamac koji nije dulji od tri metra i nema mehanički pogon ne mora imati dozvolu za plovidbu.

Član 10.

Dozvola za plovidbu prevezene jahte odnosno čamca

Inozemna jahta odnosno čamac, koji se dovozi u Jugoslaviju kopnenim, vodenim ili zračnim putem, zatražit će prije početka plovidbe izdavanje dozvole za plovidbu od najbliže lučke kapetanije ili njene ispostave.

Član 11.

Podaci za izdavanje dozvole za plovidbu

Zahtjev za izdavanje dozvole za plovidbu i boravak inozemne jahte odnosno čamca u vodama Jugoslavije podnosi se usmeno zajedno s ovim pismenim podacima:

1. osnovni podaci o jahti odnosno čamcu s naznakom predvidivog vremena zadržavanja u vodama Jugoslavije,
2. podaci o navigacionim sredstvima, dodatnim samostalnim plovilima, sredstvima veze i opremi i uređajima za ribolov i podvodne aktivnosti, koji se na jahti odnosno čamcu nalaze.
3. popis posade i putnika na jahti odnosno čamcu.

Član 12.

Brodske i putne isprave

Dozvola za plovidbu može se izdati inozemnoj jahti odnosno čamcu koji ima važeće brodske isprave prema propisima njegove zemlje pripadnosti, a članovi njegove

Bazen buduće moderne Marine u Gruškoj luci

(Snimio: A. Apolonio)

posade važeće isprave svoje zemlje da su osposobljeni za odgovarajuće poslove na jahti odnosno čamcu.

Članovi posade i putnici na inozemnoj jahti odnosno čamcu moraju imati uredne putne isprave za prijelaz državne granice.

Inozemnoj jahti odnosno čamcu koji nema uredne isprave o sposobnosti za plovidbu ili kojega stanje ne odgovara podacima iz tih isprava, može se izdati dozvola za plovidbu, ako se jahta odnosno čamac prethodno na propisani način pregleda i utvrdi sposobnost za plovidbu.

Članu posade prevezene inozemne jahte odnosno čamca iz člana 10. ove Uredbe, koji nema isprave po propisima svoje zemlje da je osposobljen za upravljanje jahtom ili čamcem, može se takva isprava privremeno izdati na temelju prethodne provjere znanja.

Provjeru znanja i izdavanje privremene dozvole za upravljanje vrši lučka kapetanija ili njena ispostava suglasno članu 6. stav 2. i 3. Osnovnog zakona o službi sigurnosti plovidbe («Službeni list SFRJ» br. 39/64 i 47/65).

Član 13.

Odbijanje dozvole za plovidbu

Inozemna jahta odnosno čamac kojemu je izdavanje dozvole za plovidbu odbijeno, dužan je da po pismenom nalogu nadležne lučke kapetanije ili njene ispostave napusti vode Jugoslavije.

Protiv odluke ispostave lučke kapetanije o odbijanju izdavanja dozvole za plovidbu može se podnijeti prigovor teritorijalno nadležnoj lučkoj kapetaniji.

Protiv odluke lučke kapetanije o odbijanju izdavanja dozvole za plovidbu ili o odbijanju prigovara iz stava 2. ovog člana, može se podnijeti žalba nadležnom republičkom sekretarijatu za privredu — upravi za pomorstvo.

Žalba odnosno prigovor se podnosi u roku od tri dana od dana saopćenja ili dostave odluke o odbijanju dozvole za plovidbu.

Žalba odnosno prigovor zadržava izvršenje odluke u smislu stava 1. ovog člana.

Član 14.

Uplovljenje radi sportskog takmičenja

Inozemna jahta odnosno čamac koji u vode Jugoslavije dolazi radi sportskog takmičenja može uploviti i neposredno u luku iz koje počinje ili u kojoj se završava sportsko takmičenje, iako ova luka nije otvorena za međunarodni promet plovila za razonodu i sport.

Organizator sportskog takmičenja dužan je dolazak inozemne jahte odnosno čamca iz stava 1. ovog člana prijaviti nadležnoj lučkoj kapetaniji ili njenoj ispostavi i organu unutrašnjih poslova i dostaviti im popis posade i putnika odnosno jahte ili čamca.

Prijava se mora izvršiti najkasnije 24 sata prije početka sportskog takmičenja.

Član 15.

Opskrba plovila, putnika i posade

Opskrba inozemne ili domaće jahte odnosno čamca, putnika i posade jugoslavenskim i inozemnim proizvodima koji se nalaze u slobodnom prometu može se vršiti bez ograničenja u svim mjestima u Jugoslaviji.

Opskrba inozemne ili domaće jahte odnosno čamca gorivom, inozemnim alkoholnim pićima, cigaretama, duhanom ili drugom inozemnom robom po povlaštenim cijenama vrši se u potrebnim ili propisanim količinama, u slobodnim carinskim zonama ili u skladištima poduzeća za opskrbu inozemnih brodova.

Zapovjednik jahte ili voditelj čamca dužan je upisati svaku nabavku iz stava 2. ovog člana u plovidbenu ispravu (pasoš) jahte odnosno čamca i podnijeti ovaj upis na potvrdu nadležnom carinskom organu.

Član 16.

Prijevoz između jugoslavenskih luka

Inozemna jahta odnosno čamac ne može obavljati prijevoz stvari ili tereta uz naknadu između jugoslavenskih luka.

Član 17.

Opravka, čuvanje ili zimovanje inozemne jahte odnosno čamca

Inozemna jahta odnosno čamac može se ostavljati u jugoslavenskim lukama radi opravke, čuvanja ili zimovanja za vrijeme važenja dozvole za plovidbu.

Nadležna lučka kapetanija ili njena ispostava može prije isteka važnosti dozvole za plovidbu, na zahtjev ovlaštene osobe ili organizacije, izdati novu dozvolu za plovidbu radi opravke, čuvanja ili zimovanja inozemne jahte odnosno čamca.

Zainteresirana organizacija ili odgovorna osoba, odnosno zapovjednik inozemne jahte ili voditelj inozemnog čamca, dužan je obavijestiti nadležnu lučku kapetaniju ili njenu ispostavu o ostavljanju inozemne jahte odnosno čamca radi opravke, čuvanja ili zimovanja.

Član 18.

Odlazak iz voda Jugoslavije

Neposredno prije napuštanja obalnog mora ili unutarnjih voda Jugoslavije, zapovjednik inozemne jahte odnosno voditelj inozemnog čamca dužan je prijaviti najbližoj lučkoj kapetaniji svoj odlazak.

Lučka kapetanija i carinski organ zajednički izdaju potvrdu odlaska i upisuju je u važeću plovidbenu dozvolu ili ako je rok ove dozvole istekao, izdaju potvrdu odlaska na posebnom obrascu.

Potvrdu odlaska za inozemnu jahtu odnosno čamac, koji se odvozi kopnenim, vodenim ili zračnim putem, izdaju zajednički na način iz stava 2. ovog člana nadležni organ unutrašnjih poslova i carinski organ na graničnom prijelazu preko kojega jahta odnosno čamac izlazi iz Jugoslavije.

Član 19.

Upis inozemne jahte odnosno čamca u jugoslavenski upisnik

Inozemna jahta odnosno čamac može se privremeno ili trajno upisati u upisnik jahti odnosno čamaca jedne od lučkih kapetanija u Jugoslaviji.

Upisom u upisnik iz stava 1. ovog člana inozemna jahta, odnosno čamac stječe sva prava i obaveze po važećim općim propisima za jugoslavenske jahte odnosno čamce, kao i prava, obaveze i povlastice po posebnim općinskim ili republičkim propisima o upisu inozemnih jahti ili čamaca na odnosnom području.

Inozemna jahta odnosno čamac koji je upisan u upisnik jedne od lučkih kapetanija u Jugoslaviji zadržava pravo na povlaštenu opskrbu u smislu člana 15. stav 2. i 3. ove Uredbe.

Član 20.

Boravak državljana Jugoslavije na inozemnoj jahti odnosno čamcu

Državljeni Jugoslavije mogu boraviti ili ploviti kao putnici u vodama Jugoslavije na inozemnoj jahti odnosno čamcu ako imaju redovnu putnu ispravu za prelazanje državne granice (pasoš).

Putna isprava (pasoš) nije potrebna za boravak na inozemnoj jahti odnosno čamcu za vrijeme njegovog zadržavanja u luci.

Državljeni Jugoslavije mogu boraviti ili ploviti kao putnici u vodama Jugoslavije na inozemnom čamcu do 7 metara dužine bez putne isprave (pasoša).

— Domaće jahte i čamci —

Član 21.

Dozvola za plovidbu izvan voda Jugoslavije

Domaća jahta odnosno čamac može isploviti i boraviti izvan teritorijalnih voda Jugoslavije na temelju prethodno dobijene dozvole za plovidbu.

Dozvolu za plovidbu izvan teritorijalnih voda Jugoslavije izdaje lučka kapetanija ili njena ispostava u najbližoj luci otvorenoj za međunarodni promet.

Rok važenja ove dozvole za plovidbu traje tri godine.

Dozvola za plovidbu izvan teritorijalnih voda Jugoslavije izdaje se na posebnom obrascu u propisanoj jedinствenoj plovidbenoj ispravi (pasošu) za jahte odnosno čamce (čl. 5. ove Uredbe).

Član 22.

Podaci za izdavanje dozvole za plovidbu izvan voda Jugoslavije

Zahtjev za izdavanje dozvole za plovidbu izvan teritorijalnih voda Jugoslavije domaća jahta odnosno čamac podnosi usmeno zajedno s ovim pismenim podacima:

1. osnovni podaci o jahti odnosno čamcu s naznakom smjera plovidbe, prve luke uplovljenja i vremena predviđivog zadržavanja u inozemnim teritorijalnim vodama,
2. popis posade i putnika na jahti odnosno čamcu i njihove putne isprave za prelaženje državne granice (pasoši), odnosno propisane pomorske knjižice,
3. potvrda da je zapovjednik domaće jahte odnosno vođitelj domaćeg čamca osposobljen po važećim propisima u Jugoslaviji ili u inozemstvu za upravljanje odnosnom jahtom ili čamcem.

Član 23.

Odbijanje dozvole za plovidbu izvan voda Jugoslavije

U slučaju odbijanja izdavanja dozvole za plovidbu izvan teritorijalnih voda Jugoslavije domaćoj jahti odnosno čamcu primjenjivat će se odredbe člana 13. ove Uredbe.

Član 24.

Isplavljenje, prijevoz i povratak domaće jahte odnosno čamca

Pri isplavljenju ili prijevozu domaće jahte odnosno čamca u svrhu plovidbe i boravka izvan teritorijalnih voda Jugoslavije primjenjivat će se odredbe člana 6. i člana 18. ove Uredbe.

Na povratku iz inozemnih voda za uplovljenje u teritorijalne vode Jugoslavije primjenjivat će se odgovarajuće odredbe člana 8. ove Uredbe.

Lučka kapetanija ili njena ispostava izdat će o povratku domaće jahte odnosno čamca potvrdu i podatke o tome upisati u plovidbenu ispravu (pasoš) jahte odnosno čamca.

— Kaznene odredbe —

Član 25.

Nedopuštena plovidba ili boravak na jahti odnosno čamcu

Novčanom kaznom od 100,00 (sto) do 2.000,00 (dvije tisuće) dinara kaznit će se za pomorski prekršaj zapovjednik inozemne odnosno domaće jahte ili vođitelj inozemnog odnosno domaćeg čamca:

1. ako plovi ili boravi u obalnom moru ili na unutarnjim vodama Jugoslavije ili izvan teritorijalnih voda Jugoslavije bez propisane dozvole za plovidbu (čl. 9. st. 1. i čl. 21. st. 1. ove Uredbe).
2. ako po uplovljenju u teritorijalne vode Jugoslavije ne uplovi najkraćim uobičajenim putom u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet plovila za razonodu i sport ili ako se ne prijavi nadležnoj lučkoj kapetaniji odnosno njenoj ispostavi ili ako ne zatraži izdavanje dozvole za plovidbu odnosno potvrde o povratku izvan teritorijalnih voda Jugoslavije (čl. 8. čl. 10., čl. 14. i čl. 21. st. 1. ove Uredbe).
3. ako prigodom prijave dolaska ili odlaska jahte odnosno čamca pruži netočne podatke (čl. 11. i čl. 22. ove Uredbe).
4. ako uplovi na vodena područja odnosno u luke u Jugoslaviji u kojima je plovidba ili boravak zabranjen (čl. 3. ove Uredbe).

5. ako plovi ili boravi na opasan ili obijestan način ili plovi povećanom brzinom na vodenim područjima navedenim u čl. 4 st. 2 ove Uredbe i time izaziva ugrožavanje života ili imovine na tim vodenim područjima (čl. 4 ove Uredbe),
6. ako napusti vode Jugoslavije bez prijave ili propisane potvrde o odlasku (čl. 18. i čl. 24. ove Uredbe),
7. ako na inozemnoj jahti odnosno čamcu vrši prijevoz stvari ili tereta protivno odredbi člana 16. ove Uredbe,
8. ako na inozemnoj jahti odnosno čamcu dopušta boravak ili plovidbu državljanima Jugoslavije protivno odredbi čl. 20 ove Uredbe,
9. ako na inozemnoj jahti odnosno čamcu boravi ili plovi protivno odredbi čl. 20. ove Uredbe državljanin Jugoslavije kaznit će se za prekršaj.

Član 26.

Neprijavlivanje opravke, čuvanja ili zimovanja inozemne jahte odnosno čamca

Novčanom kaznom od 300,00 (tri stotine) do 3.000,00 (tri tisuće) dinara kaznit će se za pomorski prekršaj radna organizacija ili fizička osoba kojoj je povjerena opravka, čuvanje ili zimovanje inozemne jahte odnosno čamca. Novčanom kaznom od 100,00 (sto) do 500,00 (petsto) dinara kaznit će se odgovorna osoba u radnoj organizaciji, ili

novčanom kaznom od 100,00 (sto) do 500,00 (petsto) dinara kaznit će se zapovjednik inozemne jahte odnosno vođitelj inozemnog čamca,

ako ne obavijesti nadležnu lučku kapetaniju ili njenu ispostavu o ostavljanju inozemne jahte odnosno čamca radi opravke, čuvanja ili zimovanja.

Član 27.

Neprijavlivanje učesnika u sportskom takmičenju

Novčanom kaznom od 300,00 (tri stotine) do 3.000,00 (tri tisuće) dinara kaznit će se za pomorski prekršaj organizator sportskog takmičenja,

novčanom kaznom od 100,00 (sto) do 500,00 (petsto) dinara kaznit će se odgovorna osoba u istoj organizaciji, ako ne prijavi učesnike sportskog takmičenja prema odredbi čl. 14. ove Uredbe.

— Završne odredbe —

Član 28.

Plovidba i boravak šefova inozemnih država

Odredbe ove Uredbe ne primjenjuju se na plovidbu i boravak jahti odnosno čamaca u vodama Jugoslavije na kojima se nalaze šefovi inozemnih država.

Plovidba i boravak ovih jahti odnosno čamaca se uređuje diplomatskim putom.

Član 29.

Donošenje propisa za primjenu Uredbe

Ovlašćuje se Sekretarijat za privredu Saveznog izvršnog vijeća da može donositi pravilnike, naredbe i tumačenja za primjenu ove Uredbe.

Član 30.

Prestanak važenja dosadašnje Uredbe

Danom stupanja na snagu ove Uredbe prestaje važiti Uredba o pristupu, plovidbi i boravku stranih jahti i sportskih jedrilica u obalnom moru FNRJ (»Službeni list« SFRJ br. 36/55 i 24/61), kao i ostali propisi koji su u suprotnosti s odredbama ove Uredbe.

Član 31.

Stupanje Uredbe na snagu

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Službenom listu SFRJ«.

Prilikom izradi ovih prijedloga nacrti Uredbe imali smo u vidu i koristili naše važeće srodne propise, posebno propise dosadašnje Uredbe o pristupu, plovidbi i boravku stranih jahti i sportskih jadrilica u obalnom moru FNRJ, zatim najnovije prijedloge i obrazloženja saveznih upravnih organa o novim propisima, kao i primjedbe, prijedloge i diskusije sa više skupova na kojima su slična pitanja bila raspravljana.

Prijedlozi i definicije gornjih odredaba imaju za svrhu da pruže odgovarajuću orijentaciju i potaknu stručna i javna razmatranja polaznih načela i konkretnih propisa radi postizanja što boljih rješenja.

Svaka kritička ocjena iznesenih i drugih prijedloga, svaka sugestija i novi prijedlog mogu značajno obogatiti i poticati daljnja razmišljanja o izgradnji jednog novog, solidnog i naprednog pravnog režima prometa plovila za razonodu i sport u Jugoslaviji.

— Zaključak —

Rastući nautičko — turistički promet zahtijeva što potpunije i neodložno pravno i zakonodavno uređenje nautičkog turizma, a posebno jahting i motonautičkog turizma na vodama Jugoslavije.

Prvu i temeljnu etapu takvog uređenja predstavlja izgradnja novog trajnog i suvremenog pravnog režima prometa plovila za razonodu i sport.

Izmijenjeni pravni režim prometa treba da bude najprije izražen u novoj Uredbi o plovidbi i boravku plovila za razonodu i sport u vodama Jugoslavije.

Pravno uređenje i propisi o nautičkom turizmu odnosno jahting i motonautičkom turizmu, organski moraju proizlaziti i temeljiti se na novim naprednim načelima i shvaćanjima, koristeći se, pored ostalog, i pozitivnim iskustvima drugih pomorskih i turističkih zemalja.

Šira stručna i javna razmatranja i prijedlozi mogu dragocijeno doprinosti iznalaženju najboljih rješenja u izgradnji pravnog uređenja i utvrđivanju novih propisa o nautičkom turizmu.

— Literatura —

Domaći i inozemni stručni radovi:

1. A. Apolonio: Nautički turizam na Jadranu, (s posbnim osvrtom na Južni Jadran), Dubrovnik, 1969.
2. V. Brajković: Problemi nautičkog turizma, »Privreda Dalmacije«, Split, br. 4—5/1968.
3. A. Mazzanti: Il Motoscafo, La patente — La guida — La navigazione, izd. De Vecchi, Milano, 1969.
4. I. Lassaussis: Code de Yachting, izd. Hachette, Paris, 1966.
5. Assicurazione obbligatoria della responsabilità civile derivante da circolazione di veicoli a motore e dei natanti (Zakon od 24. prosinca 1969. br. 990, italijanske Službene novine, br. 2/1970).